

Vattenproduktion
Bornsjön
Gunnar Schön

Styrelsen för Stockholm Vatten VA AB

Övergång till ekologisk odling vid Bornsjön

Bakgrund

2012 tog Stockholm Vatten VA AB över stora delar av vår jordbruksmark från arrendatorer för att driva den i egen regi. Målet och syftet är att kunna minska på näringsläckage och ha möjlighet att agera snabbare med åtgärder som syftar till minskat läckage. Arbetet sker på bred front med olika aktiviteter som t. ex. strukturkalkning samt täckdikning med kalkfilter, dessa åtgärder ses idag som de effektivaste åtgärderna för att behålla näringsämnen på fälten och förhindra läckage ut i vattendrag. Sedan övertagandet har en plan för övergång till ekologisk odling utarbetats bland annat genom att anpassa maskinparken till ekologiskt jordbruk, denna är nu på plats och används. I samband med vårt övertagande upphörde användandet av bekämpningsmedel på de marker som vi driver själva.

Ekologiskodling

De jämförelser mellan ekologiskt jordbruk och konventionellt jordbruk som oftast sker är en jämförelse mellan konventionella jordbruk och ekologiska djurgårdar. Bornsjön kommer inte att ha några djurgårdar och kommer därför inte att använda flytgödsel som man gör på ekologiska gårdar i allmänhet. Vid gödsling kommer pelleterad gödning att användas vilket troligtvis gör att vi kan ha en bättre kontroll på såväl givan som utlakningen från jorden än vad som är fallet då flytgödning användas. För området skulle ekoodling säkerligen även innebära att vi skapar utrymme för en högre biologisk mångfald. Detta är svårvärderat men har stor betydelse då området också är naturreservat. Dock finns det risk för ett ökat näringsläckage (fosfor och kväve) vid ekologiskodling vilket skulle ha en direkt negativ påverkan på vattenkvaliteten i Bornsjön. Ett av syftena med att prova ekologisk odling är att försöka fastställa vilka ev. näringsläckage som uppstår.

Under förutsättning att vi är berättigade till gårdstöd enligt EU:s regelverk (något oklart i skrivande stund) så utgår ett särskilt stöd för ekologiskt jordbruk om ca 1400 kr/ha detta är utöver de redan ca 1800kr/ha som är idag. På grund av minskad skördemängd i ekoodling så betalas ett högre stöd för ekologiskt jordbruk än konventionellt jordbruk. Vi får också mer betalt för ekologiskt producerad spannmål och vall. Gödningsämnen som är godkända vid ekologisk odling kostar cirka dubbelt så mycket per areal jämfört med konventionell gödning. Då ogräsbekämpning sker mekanisk går det även åt mer bränsle i maskinparken än vid konventionell odling.

Ovanstående ger en osäkerhet i lönsamheten för verksamheten efter omställning till ekologiskodling.

Omställning och utvärdering

För att jordbruket helt skall övergå till ekologisk odling krävs en omställningsperiod med karantän (2 år) av odlingsmarken. 2015 kommer 300 ha runt brukningsenhet Fågelsta gård att ställas i karantän. Resterande del om 350 ha vid Sturehof och Hästhagen ställs i karantän 2016. Vilket innebär att allt jordbruk skulle kunna vara godkänt som ekologiskt år 2019.

Då det som i all omställning förekommer risker och framförallt då en av dessa är risk för försämrad vattenkvalitet i Bornsjön kommer en försöksperiod om 5 år, 2016-2021, att tillämpas. Under och efter denna period kommer en grundlig utvärdering göras av lönsamheten men framförallt att vi når målet mindre näringsläckage till Bornsjön och ökad biologisk mångfald i Naturreservatet. Ett minskat näringsläckage är överordnat ekonomin med hänsyn till Bornsjöns betydelse som reservvattentäkt.

SLUT

Gösta Lindh

Johanna Ansker